

THOMAS OGDEN, uluslararası tanınmış, günümüzün en yaratıcı analitik düşünür ve yazarlarından biridir. Bu kitapta Ogden, kendine özgü yöntemiyle, temel analitik çalışmaların yakından okumasını gerçekleştirerek, özgün analitik fikirlere hayat veriyor. Dönüm noktası niteliği taşıyan bazı temel analitik metinlere yeni ufuklar açacak şekilde ıskı tutmakla kalmayıp, bu temel metinlerde ifade edilen fikirler hakkındaki kendi düşünme tarzını da paylaşıyor.

Ogden, psikanalitik kuram ve uygulama hakkındaki en temel kimi kavramlara yönelik anlayışımızı genişletiyor. Bunu özgün bir yöntem ile yapmaktadır. Ele aldığı her makalede yazarın bildiği ama bildiğinin farkında olmadığı hususları kaydederek tartışmayı sürdürmektedir. Bunun bir örneği, Freud'un yas ve melankolinin bilinçdışı işleyişi hakkındaki düşüncelerinin bilinçdışı içsel nesne ilişkileri kuramına bir temel üretmiş olmasıdır. Ogden, çağdaş psikanalize katkı sağlamış aşağıdaki önemli yazarların çalışmaları ile ilgili yeniden derinlemesine okumalar sağlıyor:

- W. R. D. Fairbairn
- Donald Winnicott
- Wilfred Bion
- Hans Loewald
- Harold Searles

Bu kitap salt okumalarla ilgili değildir; okuma eylemi ile okurun okuduklarını aktif olarak yeniden yazabilmesi ve böylece de fikirleri kendine ait kılabilmesi için nasıl bir yöntem ile okuyabileceği ile ilgilidir. Ogden'in okumalarında geliştirdiği kavramlar, okurun, çağdaş psikanalizin mihenk taşı olan pek çok düşünceyi anlamlandırması için önemli bir adım niteliğindedir. *Yaratıcı Okumalar*, özellikle psikodinamik bakış açısını benimseyen psikanalistler, psikoterapistler ve çağdaş psikanaliz ile ilgilenen akademisyen ve profesyoneller için ilgi çekici olacaktır.

Thomas H. Ogden, Kuzey Kalifornia Psikanalitik Enstitüsü'nde süpervizör ve bireysel analist olarak görev yapmaktadır. *Rediscovering Psychoanalysis* ve *This Art of Psychoanalysis* kitaplarını da içeren sekiz kitabı yayımlanmıştır. 2004 yılında *International Journal of Psychoanalysis* tarafından Yılın En Önemli Makalesi ve 2010 yılında "psikanalitik bir klinisyen, öğretmen ve kuramcı olarak üstün başarı" için verilen uluslararası bir ödül olan Haskell Norman ödüllerine layık görülmüştür.

DÜŞ/DÜŞÜN 60

YARATICI OKUMALAR

Ufuk Açan Analitik Eserler Üzerine Denemeler

THOMAS H. OGDEN

*Türkçesi: Elif Okan Gezmiş, Burçak Erdal, Aslı Erkan,
Gülcan Akırmak, Cansu Tosun, Ülker Seren*

Bağlam Yayınları 473
İnceleme-Araştırma 312
Düş/Düşün Dizisi 60
ISBN 978-605-9911-69-6
Düş/Düşün Dizisi Editörü: Ayça Gürdal Kütey

Özğün adı: Creative Reading / Essays on Seminal Analytic Works

Yaratıcı Okumalar
Ufuk Açan Analitik Eserler Üzerine Denemeler

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı, fotokopi ve kayıt veya herhangi bir bilgi depolama ve geri çağırma sistemi de dahil olmak üzere bugün bilinen veya ileride icat edilebilecek elektronik, mekanik veya diğer gereçlerle yayıncının yazılı izni olmaksızın tekrar basılamaz, çoğaltılamaz, kullanılamaz.

© Thomas H. Ogden 2012
© Bağlam Yayıncılık

Birinci Basım: Kasım 2020
Kitap Tasarımı: Canan Suner
Kapak resmi: René Magritte, *La Reconnaissance infinie*, 1963
Baskı: Avcı Ofset
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 6/13
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 44685
Matbaa Sertifika Numarası: 45259

BAĞLAM YAYINCILIK Hobyar Mah. Narlıbahçe Sok. No: 9/3 Çağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 Tel-Faks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com e-mail: baglam@baglam.com

*İki insan varını yoğunu ortaya koyup birbiriyle
dürüstçe konuştuęunda nelerin mümkün olduęunu
kendilerine özgü yollarla bana öğreten hastalarım*

İÇİNDEKİLER

YARATICI OKUMALAR: OKURKEN YENİDEN YAZILAN PSİKANALİZ KLASİKLERİ / TÜRKAY DEMİR	9
TEŞEKKÜR	19
TÜRKÇE BASIM İÇİN ÖNSÖZ.....	21
1 BU KİTABI NASIL OKUYACAĞINIZA DAİR BAZI DÜŞÜNCELER.....	25
2 FREUD'UN 'YAS VE MELANKOLİSİ VE NESNE İLİŞKİLERİ KURAMININ KÖKENLERİ	40
3 SUSAN ISAACS'İ OKUMAK: BAŞTAN AŞAĞI GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ BİR DÜŞÜNCE KURAMINA DOĞRU	72
4 NEDEN FAIRBAIRN OKUMALI?	105
5 WINNICOTT'IN "İLKEL DUYGUSAL GELİŞİM"İ.....	138
6 BION'U OKUMAK	168
7 ANALİTİK TARZIN UNSURLARI: BION'UN KLİNİK SEMİNERLERİ	197
8 LOEWALD OKUMAK: YENİDEN TASARLANAN OEDIPUS	227
9 HAROLD SEARLES "KARŞI AKTARIMDA ÖDİPAL AŞK" VE "BİLİNÇDİŞİ ÖZDEŞLEŞME"	256
KAYNAKÇA	286
DİZİN.....	296

YARATICI OKUMALAR: OKURKEN YENİDEN YAZILAN PSİKANALİZ KLASİKLERİ

Türkay DEMİR

Güntümüz psikanalizinin en tanınmış ve etkili yazarlarından olan Thomas Ogden evvelki yıl basılan “*Şu Psikanaliz Sanatı*” adlı kitabıyla Türkçe psikanaliz kütüphanesinin raflarında ilk kez yer almıştı. O kitaba Ogden’in edebi olanlar da (iki roman) dâhil tüm kitaplarını tanıtan bir sunuş yazısı yazmış ve Ogden’in Türkçede bir sonraki kitabının *Yaratıcı Okumalar* olması temennisinde bulunmuşum. Elinizdeki kitapla bu temenninin gerçekleşmiş olmasından memnunum.

Yaratıcı Okumalar yalnızca psikanaliz yazını için değil, başka alanlar ve disiplinler için de önemli bir kitaptır. Çünkü kitapta işlenen temel fikir, yani “okumanın metnin yeniden yaratılmasına yol açan etkin bir eylem olduğu” fikri, bizi okuma konusunda yeni bir tutuma, yeni bir tecrübeye katılmaya çağırır. Bir metni “yakından” okumak, metinde ne yazdığını anlamak ya da öğrenmekten ibaret değildir; metni didikleme, metnin içine dalmak ve giderek yazarla hemhal olup metni yeniden yazmaktır. Ogden, yakından okumayı nasıl yaptığını ilham verici ve heves uyandıran bir üslupla anlatır. Fikirlerin ve seslerin birbirine karışmasından rahatsız olmak bir yana, bunun düşünsel bir zenginleşmeye yol açacağını öne sürer. Yazarla okurun varsayılmış olan rollerini değiştirmeyi

ve dönüştürmeyi teklif eder ve bunun nasıl yapılacağına ilişkin yetkin örnekler sunar.

Ogden, metnin var oluşunda okurun rolü konusunda kafa yoran ilk kişi değildir. Örneğin Umberto Eco, “Anlatıda okur her zaman vardır” der ve ekler, “yalnızca öykü anlatmanın oluşturucu ögesi olarak değil, öykülerin oluşturucu ögesi olarak.” Ona göre zaten “Her metin, okurdan onun işine katılmasını isteyen tembel bir araçtır”¹ Eco ile Ogden’in söylediklerindeki bir başka benzerlik de Eco’nun terim olarak kullandığı, Ogden’in de zımnen varsaydığı *örnek okur* kavramıdır. Eco şöyle der: “Bir metin, bir varmış bir yokmuş ile başlıyorsa kendi örnek okurunu hemen seçtiğine dair bir işaret göndermiş olur. Bu okur ya bir çocuk olmalıdır ya da sağduyunun ötesine giden bir öyküyü kabul etmeye hazır birisi”²

Demek ki oyunun kuralları vardır ve “örnek okur” oyunda kalmayı bilen kimsedir. Ogden, “Klein’in bir metnini okurken Kleinyen olurum” derken bunu kastetmektedir. O yüzden “İki günlük bir bebeğin böyle hayaller kurması imkânsızdır” türünden itirazlara kalkışmanın okuma oyununun kurallarına uymadığını söyler. Okumaya böyle başlamadığımızda okuduğumuz metnin içine girmek, yazarla hemhal olmak, birlikte yazmak mümkün olmaz. Tabii bu her metni böyle okumak durumunda olduğumuz anlamına gelmez, sanırım ben bunu birlikte kitap yazmayı isteyebileceğim, yazdıkları için “bunu ben yazmış olmak isterdim” ya da “bunun gibi yazabilmek isterdim” dediğim yazarlar için yapabiliyordim. Ama Ogden’in bu

---

¹ U. Eco [1994] *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*. 13. Baskı. Can Yayınları, İstanbul, 2019, s.14.

² U. Eco, A.g.e., s.21.

hayli emek isteyen yakın okuma işini kimlerin metinleri için yaptığına bakınca onun da gayet seçici olduğu anlaşılıyor. Bu kitapta psikanalizin klasikleri denebilecek önemli metinleri ele almıştır. Bunlar dışında edebi gözdeleri olan Kafka, Borges, Frost gibi yazarların eserlerini incelediği yakın okumaları da vardır.

Ogden'in okuru metnin yeniden üretimine çağırması ve yaratıda okurun rolünü vurgulaması yeni değilse bile, bunu bir analistin, asli özelliklerinden birisi *aşikâr olmayı anlamaya çalışma* ve *yorumlama* olan bir mesleğin temsilcisinin yapması değişik bir sonuç veriyor. Ayrıca Ogden'in yaklaşımında psikanaliz pratiğiyle bazı koşutluklar da var.

Örneğin Ogden'in okuduğu yazarın “bildiği, ama bildiğini bilmediği” konuları bulup derinleştirmeye çalışmasını ele alalım. Bu psikanaliz pratiğine yakışan bir tarif değil mi? Gerçekten de ele aldığı yazarın, ileride daha açık olarak, yani “bildiğini bilerek” yazacağı (veya belki de başkalarının işlenip derinleştirilecek olan) konuların rüşeym hallerini bulup bize göstermekte pek mahirdir.

Biz de onun yaptığı gibi yaparsak aslında Ogden'in bu tutumunun izlerinin çok daha eski çalışmalarında bulunabileceğini görürüz. *Yaratıcı Okumalar* 2012'de yayınlanmıştı, neredeyse yirmi yıl daha eski olan bir başka kitabında, *Analizin Özneleri/Konuları* kitabının hemen başında Ogden okuruna şöyle seslenmişti: “Geri dönmek için çok geç artık. Mademki bu kitaba başladınız, henüz tanımadığımız bir özneye dönüşme deneyimine adım attınız bile. Okumak yalnızca değerlendirmek, tartmak ya da hatta yazar tarafından sunulan deneyim ve düşünceleri sınamaktan ibaret değildir. Okumak çok daha ya-